

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคเหนือ โดยเฉพาะในจังหวัดลำพูนที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนลำไยเป็นอาชีพหลัก โดยในปี พ.ศ. 2555 มีพื้นที่ในการปลูกลำไย จำนวน 419,676 ไร่ สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยได้ 252,806 ตัน นอกจากนี้การปลูกลำไยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและมีแนวโน้มการขยายพื้นที่เพาะปลูกลำไยอย่างต่อเนื่องจากความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้นตาม หากแต่การผลิตลำไยของประเทศประสบปัญหาผลผลิตลำไยออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมากในช่วงเวลาเดียวกันคือประมาณ เดือน กรกฎาคม ถึง สิงหาคม มีผลทำให้เกษตรกรประสบปัญหาหาราคาลำไยตกต่ำ จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกษตรกรบางรายหันมาผลิตลำไยนอกฤดูแต่มีต้นทุนการปลูกที่ค่อนข้างสูงเนื่องจากต้องใช้สารเคมีบังคับให้ลำไยออกนอกฤดูกาล ดังนั้นจึงมีเกษตรกรบางกลุ่มจึงมองหาทางเลือกในการปลูกพืชชนิดอื่น ซึ่งมาจากต่างพื้นที่นั้นคือ ยางพารา (สำนักงานเกษตร จังหวัดลำพูน, 2556 : ออนไลน์)

ยางพารา (*Hevea brasiliensis* Muell.) เป็นพืชอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทย โดยประเทศไทยเป็นผู้ใช้ยางอันดับ 5 ของโลก ด้วยปริมาณ 486,745 ตันหรือร้อยละ 13.6 ของปริมาณการผลิตยางในประเทศการส่งออกยางธรรมชาติของไทย ส่งออกในรูปของวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ยาง ไม้ยางพาราแปรรูปและผลิตภัณฑ์ไม้ ทำรายได้ให้แก่ประเทศ คิดเป็นมูลค่า 678,942 ล้านบาท ผลผลิตเฉลี่ย 276 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี นอกจากนี้ในปี 2555 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยาง 18.76 ล้านไร่ (สุจินต์ แม้นเหมือน, 2556) ดังนั้นจึงก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมยางทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ เช่น อุตสาหกรรมผลิตยางยนต์ อุตสาหกรรมถุงมือยาง ฯลฯ ผลผลิตยางดิบจำนวนประมาณ 3.09 ล้านตัน ก่อให้เกิดรายได้มูลค่า 402,563 ล้านบาทจากการส่งออกยางดิบจำนวน 2.68 ล้านตัน และผลิตภัณฑ์ยาง 0.397 ล้านตัน มูลค่า 223,628 และ 149,908 ล้านบาท ตามลำดับ รวมทั้งอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ไม้ยางพารา อีกจำนวนมูลค่า 29,027 ล้านบาท (สถาบันวิจัยยาง, 2555a : ออนไลน์) ในส่วนยางพาราในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะภาคเหนือในจังหวัดลำพูนมีพื้นที่ปลูกยางพาราในปี พ.ศ. 2555 จำนวน 5,099 ไร่ และในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวน 7,966.30 ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.94 และสืบเนื่องจากโครงการปลูกยางพาราในที่แห่งใหม่ระยะที่ 3 (ม.21 ทวิ) ที่ได้เริ่มดำเนินโครงการในปี 2554-2556 ที่ส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยที่ไม่เคยมีสวนยางมาก่อน โดยภาคเหนือมีทั้งหมด 17 จังหวัดที่ได้ดำเนินการตามโครงการ รวมทั้งพื้นที่ในจังหวัดลำพูน ได้แก่อำเภอป่าซาง

อำเภอและอำเภอแม่ทา (ศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำพูน, 2555) ดังนั้นจากการส่งเสริมการปลูกยางพาราตามโครงการดังกล่าวทำให้จำนวนพื้นที่ปลูกสวนยางพาราเพิ่มขึ้น และจากการที่เกษตรกรได้เปลี่ยนจากการปลูกพืชฤดูเดียวมาปลูกยางพารา แต่การปลูกยางพารา จนถึงวันที่ยางพาราสามารถที่จะให้ผลผลิตกับเกษตรกรผู้ปลูกได้ต้องใช้เวลาจนถึง 5-6 ปี จึงจะสามารถกรีดยางพาราจำหน่ายได้ โดยในระยะ 1-3 ปีแรกเกษตรกรผู้ปลูกยางจึงต้องมีรายได้ระหว่างรอผลผลิตน้ำยาง ดังนั้นเกษตรกรจึงนำต้นยางพาราปลูกแซมในพื้นที่การปลูกลำไยที่มีอยู่เดิม ซึ่งจะทำให้สามารถมีรายได้ก่อนการเปิดกรีดยาง ซึ่งการปลูกยางพาราเป็นพืชแซม ไม่มีผลกระทบซึ่งกันและกัน เพราะการบำรุงรักษาของพืช 2 ชนิดมีความแตกต่างกัน และเมื่อถึงเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางจะทำการตัดต้นลำไยขาย แล้วหันไปเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางแทนจึงทำให้มีรายได้ที่ต่อเนื่องกัน (สัมภรณ์ณรงค์ กาปัญญา สมบัติ กาปัญญา และชาญณรงค์ คำธัญ, 2556)

จากประเด็นดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกยางพาราเพื่อทดแทนการปลูกลำไยของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่จะปรับเปลี่ยนเป็นการปลูกยางพาราทดแทน และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงและหาแนวทางพัฒนาการปลูกยางพาราเพื่อทดแทนการปลูกลำไยและสามารถเชื่อมโยงสู่การวางแผนการจัดการเชิงอุตสาหกรรมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกยางพาราเพื่อทดแทนการปลูกลำไยของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกยางพาราเพื่อทดแทนการปลูกลำไยของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปประยุกต์ ปรับปรุง และหาแนวทางในการพัฒนาการปลูกยางพาราเพื่อทดแทนการปลูกลำไยต่อไป

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

สวนยางพารา หมายถึง สวนยางพาราที่มีการปลูกในระยะเริ่มแรก 1-3 ปี ที่เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราในที่แห่งใหม่ระยะที่ 3 (ม.21 ทวิ) พ.ศ. 2554-2556

การปลูกยางพาราเพื่อทดแทนการปลูกลำไย หมายถึง การนำต้นยางพารามาปลูกแซมในพื้นที่การปลูกลำไยที่มีอยู่เดิม ซึ่งทำให้มีรายได้ระหว่างที่รอให้ต้นยางพาราเจริญเติบโต จนถึงเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางจะทำการตัดต้นลำไยขาย แล้วหันไปเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางแทนจึงทำให้มีรายได้ที่ต่อเนื่องกัน

ต้นทุนการปลูกยางพารา หมายถึง ต้นทุนการปลูกยางพาราก่อนที่จะให้ผลผลิตกับผู้ปลูกในระยะเวลา 1-3 ปี

ต้นทุนการปลูกลำไย หมายถึง ต้นทุนการปลูกลำไยที่มีอยู่เดิมก่อนการปลูกยางพารา ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องมืออุปกรณ์ทางการเกษตร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับแรงงานลำไย ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาลำไยของปีที่ 5-7 ซึ่งเป็นปีที่ 1 ของการปลูกยางพารา

ยางเครป หรือยางเครพ (Crepe Rubber) หมายถึง ยางที่ผลิตจากเครื่องรีดยางเครพมีลักษณะติดกันเป็นผืนยาว พื้นผิวอาจจะเรียบหรือหยาบขรุขระ หรืออาจมีช่องว่างในผืนนั้นๆ ได้ ส่วนสีของยางเครพมีตั้งแต่สีขาว สีน้ำตาลอ่อน สีน้ำตาลแก่ และน้ำตาลเข้มจนถึงดำ เป็นต้น